

**UCHWAŁA NR LXVII/421/2024
RADY GMINY LIPUSZ**

z dnia 22 kwietnia 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lipusz na lata 2024–2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.) oraz art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.) oraz art. 6 ust. 1 i art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 424) **Rada Gminy Lipusz uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lipusz na lata 2024–2030, stanowiący **załącznik Nr 1** do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwała Nr XXVII/171/2021 Rady Gminy Lipusz z dnia 24 lutego 2021 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Lipusz na lata 2021–2025.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Lipusz.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

Bogumiła Mokwińska

Załącznik Nr 1 do Uchwały
Nr LXVII/421/2024
Rady Gminy Lipusz
z dnia 22.04.2024

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej
i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej
w Gminie Lipusz na lata 2024 – 2030**

Spis treści:	str.
I. Wprowadzenie	3
II. Teoretyczne podstawy zjawiska przemocy domowej	3
III. Podstawa prawna.....	6
IV. Analiza zjawiska przemocy domowej w Gminie Lipusz	7
V. System wsparcia osób dotkniętych zjawiskiem przemocy w Gminie Lipusz.....	15
VI. Adresaci Programu.....	23
VII. Cele, działania i wskaźniki Programu	23
VIII. Przewidywane efekty	27
IX. Źródła finansowania Programu	27
X. Realizatorzy Programu	27
XI. Ewaluacja i monitorowanie Programu.....	28
XII. Podsumowanie	29

I. Wprowadzenie

Zadaniem państwa jest ochrona rodziny przed wszelkimi zagrożeniami, zwłaszcza przed przemocą. Rodziny dotknięte przemocą pozostają w bardzo trudnej sytuacji, co jest podstawą do udzielenia im szczególnego wsparcia. Przemoc narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań własnych gminy należy tworzenie Gminnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy Domowej, w tym opracowanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej. W 2021 roku opracowano Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025. Z uwagi na nowelizację ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2009 r. koniecznym stało się opracowanie nowego programu dostosowanego do aktualnych podstaw prawnych.

Nowy Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej planowany jest w perspektywie kilkuletniej. Działania Programu obejmują lata 2024 – 2030 i w miarę potrzeb oraz zmian sytuacji społecznej mogą ulec przeobrażeniom. Celem strategicznym Programu jest przeciwdziałanie przemocy, ochrona ofiar przemocy, oraz skuteczna praca ze sprawcami przemocy. Zgodnie z założeniem Programu wszelkie działania służb i instytucji pracujących na rzecz wsparcia rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy powinny być z sobą skoordynowane aby przynosiły pozytywne efekty.

II. Teoretyczne podstawy zjawiska przemocy domowej.

Przemoc domowa została zdefiniowana w art. 2 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Zgodnie z tą definicją przez przemoc domową należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udrczenia w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Wyróżniamy następujące rodzaje przemocy:

- Przemoc fizyczna – polega na naruszeniu nietykalności cielesnej lub niesie takie ryzyko, np.: popychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, potrząsanie, szczypanie, gaszenie papierosów na ciele, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, rzucanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, szarpanie np. za włosy lub uszy, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp.;
- Przemoc psychiczna – polega na wywieraniu presji na osobę w celu sprawowania nad nią kontroli i podporządkowania jej swojej woli. Jej istotą jest naruszenie godności osobistej, np.: wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów i planów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna poprzez kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, uniemożliwianie schronienia, degradacja werbalna czyli wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb i wulgaryzmów, straszenie zastosowaniem siły, itp.;
- Przemoc seksualna – dotyczy sfery seksualnej, jej celem jest poniżenie drugiej osoby, odebranie jej godności, polega na naruszeniu intymności. Jej istotą jest zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Występuje wówczas przymus jako bezpośrednie użycie siły lub emocjonalny szantaż, groźba lub podstęp by osobę skłonić do preferowanego zachowania np.: gwałt, molestowanie seksualne, wymuszanie pożycia, obmacywanie,

dotykanie intymnych części ciała, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki / partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, uwagi i żarty o charakterze seksualnym, przymuszanie do oglądania treści o charakterze seksualnym bądź pornograficznym itp.;

- Przemoc ekonomiczna – działanie ograniczające lub pozbawiające osobę doznającą przemocy domowej dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy, lub uzyskania samodzielności finansowej, także celowe niszczenie czyjejś własności, np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek „na wspólne konto,,”, sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.;
- Cyberprzemoc – to nowy rodzaj przemocy, który przejawia się w działaniach istotnie naruszających prywatność osoby doznającej przemocy lub wzbudzających w niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Przykładami cyberprzemocy mogą być obraźliwe, ośmieszające wiadomości tekstowe (sms, e-mail), czy też kompromitujące zdjęcia, filmy, komentarze na portalach społecznościowych;
- Zaniedbanie – dotyczy naruszenia obowiązku opieki ze strony najbliższych. Jego istotą jest niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych drugiego człowieka. Odnosi się do dzieci, osób starszych czy niepełnosprawnych lub chorych, których dobry stan wymaga opieki ze strony domowników. Polega na min. na braku zainteresowania potrzebami innej osoby, świadomym ich ignorowaniu, pozbawianiu środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, braku pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.;

Przemoc domowa najczęściej jest procesem długotrwałym, sięgającym nawet kilkunastoletniej historii. Ma tendencję do powtarzania się według zauważalnej prawidłowości. Cykl przemocy zwykle składa się z trzech następujących po sobie faz, zróżnicowanych pod względem intensywności i czasu trwania. Wyróżnia się następujące fazy przemocy domowej:

- a) faza narastającego napięcia – jest to początek cyklu charakteryzujący się wzrostem napięcia i natężenia sytuacji konfliktowej,
- b) faza ostrej przemocy – charakteryzuje się wybuchem gniewu i wyładowaniem agresji, agresja w tej fazie może zagrażać zdrowiu i życiu ofiary, moment zakończenia aktu przemocy zależy wyłącznie od sprawcy i nie ma żadnego związku z zachowaniem ofiary,
- c) faza „miodowego miesiąca” – to okres skruchy i okazywania żalu ze strony sprawcy, w tej fazie sprawca często obiecuje, że już nigdy więcej nie skrzywdzi ofiary lub udaje, że przemoc nigdy nie miała miejsca a brak specjalistycznej pomocy w tym okresie prowadzi do ponownego rozwoju fazy narastania napięcia.

Przemoc domowa jest wskazywana jako zjawisko o dużym stopniu szkodliwości zwłaszcza dla jej ofiar. Oprócz szkód fizycznych w postaci obrażeń ciała, powoduje również szkody psychiczne, które pojawiają się z czasem i wymagają długotrwałego i profesjonalnego leczenia.

III. Podstawa Prawna

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lipusz na lata 2024 – 2030 będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r., poz. 424).
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.).
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151).
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r., poz. 1870).
5. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177).
6. Uchwała Nr LVII/362/2023 Rady Gminy Lipusz z dnia 17 sierpnia 2023 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Lipusz (Dz. U. Woj. Pom. z 2023 r., poz. 3942).

IV. Analiza zjawiska przemocy w Gminie Lipusz

Trudno jest jednoznacznie określić wielkość zjawiska przemocy w Gminie Lipusz. Wszelkie dane pokazują jedynie część faktycznie występujących problemów. Punktem wyjścia do określenia celów kolejnego programu na lata 2024 – 2028 dla Gminy Lipusz jest analiza danych o rodzinach dotkniętych przemocą i objętych wsparciem odpowiednich instytucji. Poniżej prezentujemy wybrane dane liczbowe dotyczące zjawiska przemocy w Gminie Lipusz na przestrzeni lat 2020 – 2023. Zgromadzone dane pochodzą głównie z corocznych sprawozdań dotyczących zjawiska przemocy oraz pracy Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno – pomocowych (do września 2023 r. grup roboczych).

Osoby doświadczające przemocy objęte są w Gminie Lipusz wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego, który prowadzi obsługę Procedury „Niebieskie Karty” oraz interweniuje we wszelkich zgłoszeniach dotyczących problemu przemocy.

Działania Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Lipusz w ciągu ostatnich czterech lat przedstawiają poniższe dwie tabele.

ROK	2020	2020	2021	2021	2022	2022	2023	2023
Wyszczególnienie Niebieskie Karty	Tylko założone w danym roku	Kontynuacja z lat poprzednich oraz założone w roku	Tylko założone w danym roku	Kontynuacja z lat poprzednich oraz założone w roku	Tylko założone w danym roku	Kontynuacja z lat poprzednich oraz założone w roku	Tylko założone w danym roku	Kontynuacja z lat poprzednich oraz założone w roku
Liczba NK (ogółem), sporządzonych przez:	10	14	4	16	10	14	7	14
Policja	10	12	1	11	7	9	3	9
Oświata	0	0	0	0	0	0	0	0
Służba zdrowia	0	0	0	0	2	2	0	0
OPS	0	2	2	4	1	3	4	5
GKRPA	0	0	1	1	0	0	0	0
Liczba NK założonych w danej rodzinie po raz kolejny	1		1		3		0	

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba posiedzeń zespołów	4	5	5	6
Liczba utworzonych grup roboczych	5	5	7	10
Liczba posiedzeń grup roboczych	30	32	23	28
Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych	13	16	10	10

Uzyskane dane pokazują, że liczba zakładanych Niebieskich Kart na terenie Gminy Lipusz, na przestrzeni czterech ostatnich lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Niezmiennie widoczna jest przewaga uruchamiania procedury „Niebieskie Karty” w sytuacji interwencji Policji. Można wnioskować, że osoby dotknięte zjawiskiem przemocy domowej proszą o pomoc i zgłaszają przemoc dopiero w sytuacji eskalacji tego problemu, kiedy czują zagrożenie zdrowia a może nawet życia. Z informacji pozyskanych podczas prac grup diagnostyczno – pomocowych wiadomo, że w kilku rodzinach procedury „Niebieskie Karty” były uruchamiane ponownie. Na przestrzeni omawianych czterech lat dotyczy to pięciu rodzin. W przypadku jednej rodziny Zespół uznał brak zasadności prowadzenia dwóch procedur. W rodzinie nie dochodziło do przemocy wobec dziecka a do konfliktu rodziców w związku z sądowym ustalaniem sprawowania opieki i widzeń z dzieckiem. W jednym przypadku osoba stosująca przemoc wobec najbliższych, mimo zakazu zbliżania się do osób które krzywdziła, nadal dopuszczała się przemocy. Ostatecznie została postanowieniem Sądu skazana na karę pozbawienia wolności.

Skalę i charakterystykę zjawiska przemocy w Gminie Lipusz w latach 2020 – 2023, na podstawie danych zebranych w ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego przedstawiają poniższe tabele.

ROK	2020	2020	2021	2021	2022	2022	2023	2023
Wyszczególnienie Niebieskie Karty	Tylko założone w danym roku	Kontynuacja z lat poprzednich oraz założone w roku	Tylko założone w danym roku	Kontynuacja z lat poprzednich oraz założone w roku	Tylko założone w danym roku	Kontynuacja z lat poprzednich oraz założone w roku	Tylko założone w danym roku	Kontynuacja z lat poprzednich oraz założone w roku
Liczba rodzin	9	13	4	14	7	10	7	10
Kobiety (ogółem w rodzinie)	12	16	8	20	9	12	7	11
Mężczyźni (ogółem w rodzinie)	13	18	9	24	7	13	10	14
Dzieci (ogółem w rodzinie)	12	21	9	24	11	14	11	16
Liczba osób doświadczająca bezpośrednio przemocy	9	13	5	15	7	10	11	14
Kobiety	9	12	4	13	6	8	4	7
Mężczyźni	0	0	0	0	0	0	0	0
Dzieci do 18 r.ż.	0	1	0	1	1	1	5	5
Osoby starsze po 60 r.ż.	0	0	1	1	0	1	2	2
Liczba osób co do których istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie	9	14	4	16	7	10	8	11
Kobiety	0	1	0	1	0	0	1	1
Mężczyźni	8	12	3	13	7	10	7	10
Dzieci	0	0	0	0	0	0	0	0
Osoby starsze po 60 r.ż.	1	1	1	2	0	0	0	0

O rodzajach przemocy z jaką mamy do czynienia wśród rodzin, gdzie uruchomiona została procedura „Niebieskie Karty” w danym roku, informuje poniższa tabela:

Liczba osób dotkniętych przemocą (ogółem zamieszkujących w rodzinie) /rodzaj przemocy:	2020	2021	2022	2023
Fizyczna	33	19	18	17
Psychiczna /emocjonalna	37	22	20	19
Seksualna	0	0	4	0
Ekonomiczna	0	0	0	4
Zaniedbanie (wobec dzieci)	0	0	0	3
Za pomocą środków komunikacji elektronicznej	-	-	-	0

Wyniki zawarte w powyższych tabelach świadczą o braku spadku zjawiska przemocy na terenie Gminy Lipusz. Zdecydowana większość sprawców przemocy to mężczyźni. Ofiarami przemocy domowej stają się głównie kobiety. Osoby starsze są w zdecydowanej mniejszości jeżeli chodzi o ofiary i sprawców przemocy. Dzieci do 18 r. ż. nie są odnotowywane jako sprawcy przemocy w rodzinie. Natomiast stwierdzamy w ostatnim roku, czyli 2023 zwiększenie przypadków zgłaszania przemocy wobec dzieci, dotyczy to trzech rodzin. W przypadku jednej rodziny była to przemoc fizyczna i psychiczna, przemoc została zatrzymana, zaś wobec sprawcy toczy się postępowanie sądowe. Wobec dzieci w innej rodzinie doszło do zaniedbania oraz przemocy ekonomicznej, przejawiającej się nie zaspokajaniem podstawowych potrzeb dzieci, brakiem środków finansowych na ich utrzymanie a także nie podejmowaniem pracy zarobkowej przez rodzica. Dzieci zostały otoczone odpowiednim wsparciem. Podejrzenie przemocy wobec dziecka w trzeciej rodzinie, nie zostało potwierdzone w postępowaniu sądowym, należy powiedzieć, że zgłoszenie przemocy było związane z niewydolnością wychowawczą. W 2022 roku zgłoszenie przemocy wobec dziecka nie potwierdziło się, było związane z konfliktem rodziców odnośnie opieki nad dzieckiem. Przemoc wobec dziecka zgłoszona w 2020 roku (procedura „Niebieskie

Karty” trwała do 2021 roku) dotyczyła zaniedbania w związku z nieprawidłowym rozwojem dziecka, które wymagało specjalistycznych badań i terapii. Rodzina została otoczona wsparciem pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipuszu (pracownicy socjalni, asystent rodziny). Należy zaznaczyć, iż nawet jeżeli dziecko nie doznaje przemocy w sposób bezpośredni, to samo zjawisko przemocy w rodzinie jeżeli ma miejsce, wpływa na rozwój dziecka w sposób negatywny. Tymczasem w rodzinach na terenie Gminy Lipusz, gdzie została uruchomiona procedura „Niebieskie Karty” w większości są dzieci do 18 r. ż.

W sporządzanych Niebieskich Kartach najczęściej odnotowywaną formą przemocy była przemoc psychiczna (wyzywanie, poniżanie, krytykowanie, upokarzanie, wyśmiewanie, kontrolowanie, obwinianie, ciągłe niepokojenie) oraz fizyczna (popychanie, szarpanie, uderzanie, wykręcanie rąk, kopanie). Miały miejsce także przypadki przemocy w formie niszczenia mienia. Przemoc ekonomiczna odnotowana w 2022 roku dotyczyła dzieci i została już opisana wcześniej. Podobnie zaniedbanie dotyczyło dzieci, które nie zostały otoczone odpowiednią opieką i wsparciem w rozwoju. Odnotowana przemoc seksualna dotyczyła jednej osoby dorosłej (liczba 4 w tabeli odnosi się także do trojga dzieci zamieszkujących z osobą doznającą przemocy seksualnej).

Osoby stosujące przemoc są przez członków grup diagnostyczno – pomocowych motywowane do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym. Udział osób stosujących przemoc domową w wymienionym programie przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba osób, które przystąpiły do programu	6	2	0	0
Liczba osób, które ukończyły program	4	2	0	0

Program korekcyjno – edukacyjny jest organizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kościerzynie, odbywa się jeden raz w roku. Osoby stosujące przemoc zdobywają wiedzę i umiejętności poprzez zajęcia w formie warsztatów. Głównym celem tych zajęć jest rozwijanie umiejętności samokontroli, konstruktywnego radzenia sobie z emocjami oraz trudnymi sytuacjami, także rozwiązywania konfliktów i problemów bez stosowania przemocy. Tabela pokazuje, iż w ostatnich dwóch latach nie było osób podejmujących i kończących program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc. Związane

jest to po części z faktem długiego oczekiwania na rozpoczęcie programu. W tym czasie w wyniku ustania przemocy procedura bywa już zakończona. Jednak w zdecydowanej większości przypadków, osoby te nie chcą uczestniczyć we wspomnianym programie, tłumacząc się pracą zawodową, bądź brakiem poczucia, że potrzebują tego rodzaju wsparcia. Obserwuje się dużą niechęć do podejmowania jakichkolwiek działań ze strony osób stosujących przemoc.

W sytuacji uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy Zespół Interdyscyplinarny kierował, zgodnie z art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa z użyciem przemocy. Zawiadomienie było kierowane do Komendy Powiatowej Policji w Kościerzynie, bądź Posterunku Policji w Dziemianach. Poniższa tabela przedstawia działania Zespołu Interdyscyplinarnego w tym zakresie w stosunku do liczby sporządzonych Niebieskich Kart w danym roku.

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba sporządzonych NK (tylko w danym roku)	10	4	10	7
Liczba zawiadomień zgodnie z art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy	8	2	1*	3

*Plus trzy zawiadomienia złożone przez osoby doznające przemocy podczas interwencji Policji.

Z posiadanych informacji wynika, że zdecydowana większość wspomnianych zawiadomień kończyła się postanowieniem o odmowie wszczęcia dochodzenia odnośnie znęcania. Przyczyną tego był najczęściej brak danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa. Wiadomo także, iż osoby doświadczające przemocy bezpośrednio i pośrednio a także świadkowie przemocy nie chcą zeznawać i mówić o tym, że doświadczają przemocy ze strony osoby często im najbliższej.

Rodziny dotknięte przemocą na terenie Gminy Lipusz mogły liczyć na pomoc i wsparcie w postaci różnego rodzaju poradnictwa. W ostatnich czterech latach osobom dotkniętym przemocą oraz podejrzanym o stosowanie przemocy zostało udzielone wsparcie w postaci porad psychologicznych, pedagogicznych, prawnych, socjalnych, zawodowych oraz rodzinnych. Przedstawia to poniższa tabela.

Liczba osób objęta pomocą w formie poradnictwa i wsparcia:	2020	2021	2022	2023
Medycznego	0	0	0	0
Psychologicznego	10	6	8	6
Pedagogicznego	4	3	2	2
Prawnego	3	0	4	1
Socjalnego	9	10	4	4
Zawodowego i rodzinnego	4	4	2	1

Dane pokazują nieznaczny spadek liczby osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa. Chodzi tutaj zarówno o osoby doznające przemocy jak i osoby stosujące przemoc. Nie wliczane są tutaj osoby, które ukończyły program korekcyjno – edukacyjny. Wsparcie socjalne to w głównej mierze przyznanie pomocy w formie pieniężnej na podstawie wywiadu oraz doradztwo w zakresie załatwiania spraw urzędowych, związanych z ubezpieczeniem czy orzecznictwem. Poradnictwo psychologiczne obejmuje terapie u psychologów, czy psychoterapeutów, które dla ofiar przemocy odbywają się w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kościerzynie lub u psychoterapeuty zatrudnionego przez Gminę Lipusz. Osoby podejrzane o stosowanie przemocy są kierowani głównie do Centrum Zdrowia Psychicznego działającego przy Szpitalu w Kościerzynie. Z poradnictwa prawnego ofiary przemocy mogą korzystać bezpłatnie m.in. w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kościerzynie. Poradnictwo pedagogiczne, rodzinne i zawodowe to w głównej mierze wsparcie udzielane w formie współpracy rodziny z asystentem rodziny i pracownikiem socjalnym.

W rodzinach, gdzie prowadzona jest procedura „Niebieskie Karty” widoczny jest problem nadużywania alkoholu. W takim przypadku osoba nadużywająca alkoholu kierowana jest wnioskiem do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipuszu, celem podjęcia wobec tej osoby odpowiednich działań. Dalej zaś na opinię biegłych psychologa i psychiatry, którzy określają czy dana osoba jest uzależniona od alkoholu. Ponadto biegli w opinii zalecają terapię w konkretnej formie, tj. stacjonarnej lub ambulatoryjnej. Liczbę osób stosujących przemoc i nadużywających alkoholu, które zostały skierowane na posiedzenie GKRPA w Lipuszu przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba sporządzonych NK (tylko w danym roku)	10	4	10	7
Liczba osób podejrzanych o nadużywanie alkoholu (informacja zawarta w druku NK – A) i skierowanych do GKRPA w Lipuszu.	8	1*	3	1**

*Plus trzy osoby, które już wcześniej otrzymały opinię biegłych stwierdzającą uzależnienie od alkoholu.

**Plus trzy osoby, które w momencie zakładania Niebieskiej Karty posiadały już opinię osoby uzależnionej od alkoholu.

Z informacji zebranych podczas prac grup diagnostyczno – pomocowych wynika, że osoby stosujące przemoc w większości przypadków to osoby, które mają lub miały problem z alkoholem. Odnotowuje się przypadki osób, które mimo ukończonych terapii i abstynencji od alkoholu, dopuszczały się przemocy. W przypadku tych osób procedura „Niebieskie Karty” była uruchamiana po raz kolejny.

Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” (po wypełnieniu druku NK – A) możliwe jest w dwóch przypadkach. W pierwszym, kiedy spełnione są następujące warunki: ustanie przemocy domowej i uzasadnione przypuszczenie zaprzestania dalszego stosowania przemocy. W drugim przypadku, kiedy rozstrzyga się o braku zasadności podejmowania działań w ramach procedury. Zgodnie z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z 2023 roku, po wpłygnięciu informacji o możliwości stosowania przemocy, powoływana jest grupa diagnostyczno – pomocowa, która podejmuje działania w kierunku ustalenia, czy jest uzasadnione podejrzenie stosowania przemocy. W przypadku niepotwierdzenia informacji o stosowaniu przemocy domowej, grupa odstępuje od dalszych działań. Nie jest wypełniany druk Niebieskiej Karty A, czyli nie jest uruchamiana procedura „Niebieskie Karty”. Fakt odstąpienia od dalszych działań jest dokumentowany. Jeżeli grupa uzna, że do przemocy może dochodzić, wypełniany jest druk NK – A i uruchamiana procedura „Niebieskie Karty”.

Poniższa tabela prezentuje to zagadnienie na przestrzeni lat 2020 – 2023.

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba zakończonych procedur ogółem (złożonych w danym roku i kontynuowanych z lat wcześniejszych):	2	12	7	11
Z powodu ustania przemocy	1	12	3	10
Z uwagi na brak zasadności	1	0	4	1
Odstąpienie od dalszych działań.	-	-	-	0

Chcąc dokonać charakterystyki środowisk objętych procedurą Niebieskie Karty na terenie Gminy Lipusz, należy powiedzieć, że w zdecydowanej większości przypadków problemem jest nadużywanie lub uzależnienie od alkoholu. Dalej będzie to poważny kryzys, bądź konflikt w związku, często jako konsekwencja nadużywania alkoholu. Objęte procedurą będą także rodziny, gdzie zarzewiem konfliktu stają się kwestie ustalenia opieki nad dziećmi, czy uregulowania kontaktów z dziećmi po rozpadzie związku, bądź w trakcie sprawy rozwodowej. Na przestrzeni ostatnich lat odnotowujemy także przypadki problemów opiekuńczo – wychowawczych w postaci zaniedbania, niewydolności lub bezradności w sprawach opieki i wychowania dzieci. Jednocześnie należy stwierdzić, że nie ma odnotowanego zjawiska przemocy młodocianych wobec rodziców, opiekunów, czy innych osób w tym rówieśników. Niewątpliwie charakterystyczne jest współwystępowanie ze sobą powyższych problemów.

V. System wsparcia osób dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej w Gminie Lipusz.

Gmina Lipusz od lat prowadzi działania w zakresie przeciwdziałania przemocy. Są one skierowane do osób doznających przemocy i zagrożonych przemocą jak i osób stosujących przemoc. Ponadto nacisk kładzie się na profilaktykę – poszerzanie świadomości społecznej o zjawisku przemocy w rodzinie. Zjawisko przemocy ze względu na swoją złożoność, zasługuje na miano problemu interdyscyplinarnego i wymaga ciągłej współpracy wielu instytucji i organizacji pośrednio lub bezpośrednio związanych z problematyką przemocy.

Zadania służb w zakresie przeciwdziałania przemocy i wsparcia rodzin dotkniętych przemocą:

Gmina

Do zadań gminy, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- zapewnienie osobom doznającym przemocy miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zespół Interdyscyplinarny i grupy diagnostyczno – pomocowe

Gmina Lipusz podejmuje działania na rzecz osób dotkniętych zjawiskiem przemocy w szczególności w ramach funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego. Zespół został powołany zarządzeniem przez Wójta Gminy Lipusz, natomiast Rada Gminy Lipusz w drodze uchwały określiła tryb i sposób powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego. Następnie zespół opracował regulamin, który określa szczegółowe warunki funkcjonowania zespołu oraz tryb i sposób powoływania i funkcjonowania grup diagnostyczno – pomocowych. W Gminie Lipusz w każdej sytuacji, kiedy następuje zgłoszenie przemocy lub kiedy zostaje wszczęta procedura „Niebieskie Karty”, działania interwencyjne i pomocowe podejmują członkowie grup diagnostyczno – pomocowych. Są to zawsze pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipuszu, oraz przedstawiciele Policji. Ponadto mogą to być członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pedagog, a także kuratorzy, przedstawiciele ochrony zdrowia, Żandarmerii Wojskowej, czy organizacji pozarządowych, czyli tych instytucji i organizacji, które mogą pomóc w zatrzymaniu przemocy oraz udzieleniu właściwej pomocy.

W ramach procedury grupa diagnostyczno – pomocowa:

- dokonuje oceny sytuacji domowej, potrzeb i zasobów osoby doznającej przemocy domowej oraz osoby stosującej przemoc domową;
- udziela pomocy osobie doznającej przemocy domowej;
- opracowuje indywidualny plan pomocy dla osoby doznającej przemocy domowej i jej środowiska domowego, który zawiera propozycje działań pomocowych;
- podejmuje działania w stosunku do osoby stosującej przemoc domową w celu zaprzestania stosowania tego rodzaju zachowań;
- przekazuje osobie stosującej przemoc domową informacje w szczególności o prawnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej;
- motywuje osobę stosującą przemoc domową do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym lub psychologiczno – terapeutycznym;
- przekazuje osobie stosującej przemoc domową informacje o koniecznych do zrealizowania działaniach w celu zaprzestania stosowania przemocy domowej;
- wnioskuje do zespołu interdyscyplinarnego o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym lub psychologiczno – terapeutycznym;

Ponadto do zadań grupy diagnostyczno – pomocowej należy zakończenie procedury „Niebieskie Karty ”oraz monitorowanie przez 9 miesięcy sytuacji osób doznających przemocy domowej, stosujących przemoc domową i zagrożonych przemocą, po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”.

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów wchodzących w skład zespołu oraz innych działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w szczególności poprzez:

- diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;

- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.
- powoływanie grup diagnostyczno – pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- informowanie o prowadzeniu procedury „Niebieskie Karty” zespół interdyscyplinarny, który jest właściwy do prowadzenia procedury w przypadku zmiany miejsca zamieszkania osoby, w stosunku do której są realizowane działania w ramach procedury;
- kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym lub programie psychologiczno – terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- składanie na wniosek grupy diagnostyczno – pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c Kodeksu wykroczeń (mowa o sytuacji, gdy osoba stosująca przemoc domową, która została skierowana przez zespół interdyscyplinarny do odbycia programu korekcyjno – edukacyjnego, lub psychologiczno – terapeutycznego, uporczywie uchyla się od tego obowiązku).

Pomoc społeczna

Celem działania pomocy społecznej (zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej) jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym, zajmują się pracownicy socjalni.

W ramach swoich kompetencji i zadań pracownicy socjalni:

- diagnozują sytuację, potrzeby i zasoby osoby doznającej przemocy domowej;
- udzielają kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób doznających przemocy domowej, formach pomocy małoletnim doznającym przemocy, oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby doznającej przemocy domowej;

- organizują niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby doznającej przemocy domowej;
- zapewnia osobie doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej lub innej placówce, w tym prowadzonej przez organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, działające na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- bierze udział w opracowaniu przez grupę diagnostyczno – pomocową indywidualnego planu pomocy;
- podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w środowisku domowym, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb określonych przez grupę diagnostyczno – pomocową;
- może prowadzić rozmowy w szczególności o prawnokarnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej oraz informować osobę stosującą przemoc domową o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii, udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych lub programach psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą, pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, lekarzem lub innym przedstawicielem służby zdrowia, także kuratorem może podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego o tym fakcie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin.

Wsparcia rodzinom uwikłanym w przemoc udziela także asystent rodziny, który zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej realizuje zadanie polegające na współpracy z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą diagnostyczno – pomocową. Asystent współpracuje tylko z rodzinami, gdzie są dzieci do 18 roku życia. Działania asystenta rodziny polegają w szczególności na udzielaniu pomocy w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych, psychologicznych, socjalnych, czy zawodowych. Szczególną uwagę zwraca na zachowania agresywne członków rodziny oraz te rodziny

w których zauważalny jest problem nadużywania alkoholu. Ponadto asystent rodziny podejmuje działania interwencyjne i zaradcze w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.

Służba zdrowia

Głównym zadaniem tej jednostki jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej zalicza się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często towarzyszą temu poważne uszkodzenia zdrowia somatycznego i zdrowia psychicznego. Pomoc ofiarom przemocy domowej powinna oprócz udzielenia pierwszej pomocy, obejmować następujące zadania:

- umiejętność przeprowadzenia spokojnej rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania;
- poinformowanie osoby, co do których istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy;
- wystawienie na prośbę poszkodowanych bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała, powstałych wskutek użycia siły fizycznej;
- poinformowanie o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji;
- powiadomienie organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa stwierdzonego podczas badania lekarskiego (podejrzenia wykorzystywania seksualnego, ciężkie obrażenia ciała).

Przedstawiciel ochrony zdrowia uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup diagnostyczno – pomocowych. Jest także zobowiązany do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”.

Policja

Do podstawowych zadań Policji należy między innymi ochrona życia i zdrowia ludzi. Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez funkcjonariusza policji zgodnie z obowiązującym prawem to:

- udzielanie osobie, doznającej przemocy domowej niezbędnej pomocy, w tym udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej;
- zorganizowanie niezwłocznie dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby doznającej przemocy domowej;

- podejmowanie w razie potrzeby, innych niezbędnych czynności zapewniających ochronę życia, zdrowia i mienia osób doznających przemocy domowej, włącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów w stosunku do osoby stosującej przemoc domową środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania;
- przeprowadzenie, o ile jest to możliwe z osobą stosującą przemoc domową rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby stosującej przemoc domową albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej wiek lub stan zdrowia, oraz wzywa osobę stosującą przemoc domową do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;
- przeprowadzenie na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowych w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;
- podejmowanie działań mających na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w środowisku domowym, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb określonych przez grupę diagnostyczno – pomocową;
- dokonywanie niezbędnych ustaleń w zakresie udziału osoby stosującej przemoc domową w programach korekcyjno – edukacyjnych lub programach psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- informowanie w formie notatki urzędowej, zespołu interdyscyplinarnego o działaniach podejmowanych wobec osoby doznającej przemocy domowej oraz osoby stosującej przemoc domową, w tym w szczególności o udziale w programach korekcyjno – edukacyjnych lub programach psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domowa.

Oświata

Ustawa o systemie oświaty zobowiązuje szkoły do wspomagania wychowawczej roli rodziny oraz zapewnienia opieki uczniom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej. Rola szkoły w systemie ochrony dziecka jest znacząca. Nauczyciele mają możliwość regularnego obserwowania funkcjonowania dziecka oraz zmian w jego zachowaniu. Pedagog i psycholog szkolny mają możliwość zdiagnozowania sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka.

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 roku życia jest ofiarą przemocy lub przestępstwa powinni podjąć następujące kroki:

1. Przeprowadzają rozmowę z osobą doznającą przemocy, w warunkach gwarantujących jej bezpieczeństwo, swobodę wypowiedzi i poszanowania godności.
2. Diagnozują sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową.
3. Udzielają kompleksowych informacji o możliwościach udzielenia pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą domową, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową.
4. Organizują niezwłoczny dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą.
5. Udzielają kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej, i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom, świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą domową.
6. Wszczynają procedurę Niebieskiej Karty, uczestniczą w posiedzeniach i pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno – pomocowych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W sytuacji, gdy aktom przemocy towarzyszy nadużywanie alkoholu GKRPA podejmuje następujące działania:

- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową;
- prowadzi rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową na temat konsekwencji stosowania przemocy oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;

Przedstawiciele GKRPA są członkami Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno – pomocowych, uczestniczą w ich posiedzeniach i pracach. Są zobowiązani do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”.

Na terenie Gminy Lipusz od wielu lat działa Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i rodzin z problemami uzależnień. W zakresie zwiększenia dostępności profesjonalnej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i współuzależnionych, Gmina Lipusz zatrudnia certyfikowanego specjalistę psychoterapii uzależnień. Świadczona przez specjalistę pomoc obejmuje osoby uzależnione i współuzależnione a także doświadczające przemocy oraz stosujące przemoc domową. Udzielane jest także profesjonalne wsparcie dla dzieci sprawiających problemy wychowawcze oraz wymagających wsparcia psychologicznego (np. trening zastępowania agresji).

VI. Adresaci Programu

Adresatem programu jest cała społeczność Gminy Lipusz, ponieważ przemoc domowa jest zjawiskiem społecznym. W sposób szczególny Program przeciwdziałania przemocy jest adresowany do osób stosujących przemoc i doznających przemocy, oraz zagrożonych zjawiskiem przemocy. Także osób i służb pracujących w obszarze przemocy w domowej. Ujęte w programie działania z zakresu profilaktyki występowania przemocy domowej adresowane są do wszystkich mieszkańców, niezależnie od płci i wieku, ze szczególnym uwzględnieniem edukacji dzieci i rodziców.

VII. Cele, działania i wskaźniki Programu

Cel główny

Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz skuteczna pomoc dla rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy.

Cele szczegółowe:

1. Prowadzenie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Działania:

- Diagnozowanie oraz analizowanie problemu przemocy m.in. poprzez bieżące dokumentowanie spraw prowadzonych w ramach procedury Niebieskie Karty.

- Upowszechnianie informacji o placówkach pomocowych i programach profilaktycznych realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.
- Zamieszczanie na stronie Urzędu Gminy Lipusz aktualnych informacji o ofercie pomocowej dla osób dotkniętych przemocą oraz stosujących przemoc.
- Współpraca ze szkołami w zakresie prowadzenia wśród dzieci i młodzieży profilaktyki w zakresie agresji i przemocy, m.in. w ramach szkolnego programu profilaktyki.
- Współpraca ze szkołami oraz instytucjami pomocowymi m.in. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Punkt Interwencji Kryzysowej w Kościerzynie w zakresie zwiększenia świadomości rodziców na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
- Zorganizowanie warsztatów dla rodziców, mających na celu promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy.
- Bieżąca współpraca w zakresie profilaktyki przemocy w rodzinie ze służbami i instytucjami zaangażowanymi w te działania.

2. Skuteczne wsparcie osób dotkniętych przemocą domową.

Działania:

- Zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy, które nie mogą takiego wsparcia uzyskać od najbliższych.
- Udzielenie wsparcia psychologicznego.
- Opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach.
- Poinformowanie o możliwościach uzyskania specjalistycznej pomocy psychologicznej, psychiatrycznej, medycznej, prawnej.
- Kierowanie na konsultacje, terapie indywidualne dla osób doznających przemocy.
- Motywowanie osób doznających przemocy, gdzie zdiagnozowano uzależnienie, do udziału w terapiach oraz grupach wsparcia dla osób współuzależnionych.
- Współpraca ze szkołami w zakresie diagnozy sytuacji i wsparcia dzieci z rodzin doświadczających przemocy.
- Objęcie profesjonalnym wsparciem psychologicznym dzieci dotkniętych bezpośrednio lub pośrednio zjawiskiem przemocy.
- Udzielanie informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy.
- Prowadzenie pracy socjalnej (m.in. pomoc w sprawach urzędowych, zdrowotnych, związanych z pracą zawodową).

- Przeprowadzanie wywiadów środowiskowych umożliwiających diagnozę sytuacji rodziny lub osoby.
- Udzielanie świadczeń pieniężnych lub rzeczowych zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz kryteriami.
- Objęcie rodziny dotkniętej przemocą wsparciem asystenta rodziny. Współpraca może się odbywać za zgodą rodziny.
- Prowadzenie systematycznego monitoringu sytuacji osób doznających przemocy.

3. Podejmowanie odpowiednich działań wobec osób stosujących przemoc domową.

Działania:

- Podejmowanie interwencji w przypadku stwierdzenia zaistnienia przemocy.
- Informowanie osób stosujących przemoc o konsekwencjach prawnych wynikających z takiego zachowania.
- Izolowanie od osób poszkodowanych na podstawie odrębnych przepisów (Policja, Prokuratura, Sąd).
- Motywowanie do samodzielnego udziału, bądź kierowanie przez zespół do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym lub psychologiczno – terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową.
- Udzielanie informacji o możliwościach uzyskania specjalistycznej pomocy psychologicznej, prawnej.
- Motywowanie do udziału w terapiach dla osób uzależnionych, grupach wsparcia.
- Udzielanie informacji o instytucjach realizujących terapie dla osób uzależnionych w formie ambulatoryjnej i stacjonarnej.
- Prowadzenie rozmów motywujących do zmiany niewłaściwych zachowań.
- Praca socjalna.
- Występowanie z zawiadomieniem do Prokuratury lub Policji o podejrzeniu popełnienia przestępstwa w związku z przemocą domową.
- Wnioskowanie do Sądu o wgląd w sytuację rodziny.
- Monitoring podjętych działań naprawczych i sytuacji osób stosujących przemoc domową.

4. Skoordynowana współpraca wszystkich członków Zespołu Interdyscyplinarnego i innych służb pomocowych w zakresie udzielania wsparcia osobom dotkniętym przemocą.

Działania:

- Regularny udział wszystkich przedstawicieli instytucji pomocowych w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Tworzenie odpowiednich do sytuacji osób objętych procedurą Niebieskie Karty grup diagnostyczno – pomocowych – uwzględniamy czy w rodzinie są dzieci, czy są uzależnienia, ciężkie choroby).
- Aktywny udział wszystkich członków Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno – pomocowych w pracach nad wsparciem rodzin dotkniętych przemocą. Bierzemy pod uwagę wiedzę i umiejętności oraz funkcje i zadania pełnione przez przedstawiciela Zespołu Interdyscyplinarnego pracującego w danej instytucji.
- Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności członków Zespołu Interdyscyplinarnego poprzez udział w odpowiednich szkoleniach i warsztatach.
- Systematyczny przepływ informacji między poszczególnymi służbami i instytucjami.
- Interdyscyplinarny monitoring sytuacji rodzin dotkniętych przemocą (Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Szkoła, Kurator, Służba Zdrowia).

Wskaźniki:

- liczba wszczętych procedur Niebieskie Karty w związku z podejrzeniem przemy,ci,
- liczba zakończonych procedur Niebieskie Karty, w tym ze względu na ustanie przemy,ci i brak zasadności,
- liczba osób dorosłych dotkniętych przemocą (wiek, płeć),
- liczba dzieci doznających przemy,ci bezpośrednio i pośrednio, w tym także zaniedbania,
- liczba osób stosujących przemy,ci (płeć, wiek),
- liczba osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa (psychologiczne, medyczne, prawne, socjalne),
- liczba osób stosujących przemy,ci, które ukończyły terapie dla osób uzależnionych,
- liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego,

- liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno – pomocowych

VIII. Przewidywane efekty

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

- zmiana postaw społecznych mieszkańców Gminy Lipusz wobec zjawiska przemocy,
- nabycie przez osoby dorosłe (m.in. małżonków, partnerów, rodziców) wiedzy i umiejętności w zakresie właściwych postaw rodzicielskich oraz rozwiązywania wewnątrzrodzinnych konfliktów bez agresji i przemocy,
- wzrost poczucia bezpieczeństwa osób doznających przemocy,
- zmniejszenie poczucia bezradności osób dotkniętych przemocą,
- zwiększenie liczby osób stosujących przemoc, które ukończyły program korekcyjno – edukacyjny, lub psychologiczno – terapeutyczny,
- zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy i poradnictwa zarówno dla osób doznających przemocy jak i dla osób stosujących przemoc,
- wzrost liczby osób dotkniętych przemocą, które skorzystały ze specjalistycznych terapii, konsultacji czy grup wsparcia,
- zmniejszenie liczby przypadków przemocy domowej.

IX. Źródła finansowania Programu

Finansowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lipusz na lata 2024 – 2030 odbywać się będzie w ramach środków z:

- budżetu państwa;
- budżetu gminy;
- środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

X. Realizatorzy Programu

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lipusz na lata 2024–2030 będzie miał charakter interdyscyplinarny. Realizowany będzie przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz profilaktyki i eliminowania przemocy domowej.

Przy realizacji Programu współpracować będą następujące podmioty:

- Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Lipusz;

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipuszu;
- Urząd Gminy w Lipuszu;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Lipusz;
- Zespół Szkół w Lipuszu;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Ośrodek Zdrowia w Lipuszu;
- Posterunek Policji w Dziemianach;

We współpracy z instytucjami o charakterze powiatowym:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kościerzynie;
- Punkt Interwencji Kryzysowej w Kościerzynie;
- Szpital Specjalistyczny w Kościerzynie;
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Kościerzynie;
- Sąd Rejonowy w Kościerzynie;
- Poradnia Leczenia Uzależnień w Kościerzynie

Ponadto: psycholodzy, psychiatrzy, terapeuci, kuratorzy, pedagodzy, asystent rodziny.

XI. Ewaluacja i monitorowanie Programu.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030 jest dokumentem otwartym i długofalowym. Ewaluacja i monitoring Programu zależne będą od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemem przemocy domowej. Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację. Z kolei monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji, planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych. Sporządzane będą sprawozdania rzeczowo – finansowe z zakresu przemocy domowej oraz przekazywane Wojewodzie w wersji elektronicznej. Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipuszu corocznie będzie przedkładał Radzie Gminy sprawozdanie merytoryczne i finansowe łącznie ze sprawozdaniem z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej.

XII. Podsumowanie

Opracowany Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030 w Gminie Lipusz ma pozwolić na stworzenie optymalnych warunków do skutecznego przeciwdziałania przemocy oraz wspierania osób dotkniętych tym zjawiskiem.

Skuteczność planowanych działań będzie możliwa przy współpracy i zaangażowaniu wszystkich sił istniejących w środowisku lokalnym i dalszym, które mają działać na rzecz wspierania osób dotkniętych zjawiskiem przemocy.

Przewodnicząca Rady Gminy

Bogumiła Mokwińska

Uzasadnienie

do uchwały Nr LXVII/421/2024 Rady Gminy Lipusz z dnia 22.04 2024 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lipusz na lata 2024–2030

Ustawą z dnia 9 marca 2023 r. została zmieniona ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Tytuł z ustawy „o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie” został zmieniony na ustawę o „przeciwdziałaniu przemocy domowej”. Zastąpiono definicję przemocy w rodzinie na definicję przemocy domowej. Niniejsza ustawa określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą i osób ją stosujących.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424) na gminie ciąży obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, między innymi poprzez opracowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej.

Dokument będący załącznikiem do niniejszej uchwały jest efektem prac przedstawicieli gminnych jednostek i instytucji statutowo zajmujących się pracą na rzecz rodziny i dziecka, jednocześnie w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszania jej negatywnych następstw. Program określa wachlarz zaplanowanych działań, których celem będzie zmniejszenie skali zjawiska przemocy na terenie Gminy Lipusz oraz stworzenie jednolitego i profesjonalnego systemu pomocy dla osób zagrożonych lub uwikłanych w zjawisko przemocy domowej.

Wobec powyższego przyjęcie uchwały jest zasadne.

Przewodnicząca Rady Gminy

Bogumiła Mokwińska